



Наконечна К.В., к.е.н., доцент
Національний університет біоресурсів
і природокористування

АНАЛІЗ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Анотація. Проаналізовано регіональну політику Європейського Союзу. Висвітлено основні її цілі. Надано рекомендації щодо вдосконалення регіональної політики України в контексті інтеграції до Європейського Союзу.

Ключові слова: Регіональна політика, фонди регіональної політики, територіальна згуртованість, фінансування, найменш розвинуті регіони.

Орієнтація на європейську інтеграцію вимагає проведення реформування регіональної політики України. Важливим є вивчення досвіду регіональної політики ЄС для створення відповідного середовища для розвитку регіонів України. Регіональна політика ЄС – це найважливіша інвестиційна політика. Вона підтримує створення робочих місць, конкурентоспроможність, економічне зростання, поліпшення якості життя та сталого розвитку. Ці інвестиції підтримують реалізацію стратегії «Європа-2020».

Мета дослідження – проаналізувати основні складові регіональної політики ЄС та надати рекомендації щодо вдосконалення регіональної політики України в контексті інтеграції до Європейського Союзу.

Об'єкт дослідження – регіональна політика країн Європейського Союзу.

Предмет дослідження – мета, зміст, особливості, тенденції розвитку регіональної політики Європейського Союзу.

Методи дослідження – спостереження, порівняння, аналізу, індукції, абстрагування.

Регіональна політика Європейського Союзу (ЄС), яка також називається політикою згуртованості, – це політика із заявленою метою поліпшення економічного добробуту регіонів в ЄС, а також уникнення регіональних відмінностей. Більше третини бюджету ЄС присвячено цій політиці, яка спрямована на усунення економічної, соціальної та територіальної нерівності в ЄС, реструктуризацію занепаду промислових районів та диверсифікацію сільських територій, де занепало сільське господарство. При цьому регіональна політика ЄС спрямована на підвищення конкурентоспроможності регіонів, стимулювання економічного зростання та створення нових робочих місць. Політика також повинна охоплювати більш широкі виклики майбутнього, включаючи зміни клімату, енергопостачання та глобалізацію.

Регіональна політика ЄС охоплює всі європейські регіони, хоча регіони в ЄС підпадають під різні категорії (так звані цілі), залежно від їх економічного



Державна/наддержавна регіональна політика. Децентралізація

становища. У поточному періоді фінансування 2014–2020 рр. гроші розподіляються по-різному між регіонами, які вважаються «розвиненішими» (із валовим (регіональним) внутрішнім продуктом на особу понад 90% від середнього рівня в ЄС), «перехідними» (між 75% та 90%), та «менш розвиненими» (менше 75%). Додаткові кошти з Фонду згуртування виділяються для регіонів держав-членів з валовим (регіональним) внутрішнім продуктом на особу до 90 відсотків від середнього показника по ЄС. У період з 2007 по 2013 роки регіональна політика ЄС складалася з трьох цілей: конвергенція, регіональна конкурентоспроможність та зайнятість та європейське територіальне співробітництво; попередні три цілі (2000–2006 рр.) були просто відомі як Цілі 1, 2 та 3.

Територіальна згуртованість – це концепція Європейського Союзу, яка базується на перспективі Європейського просторового розвитку (ЄПБО). Основна ідея територіальної згуртованості – сприяти сталому розвитку Європи та конкурентоспроможності. Він покликаний зміцнювати європейські регіони, сприяти територіальній інтеграції та виробляти узгодженість політики Європейського Союзу (ЄС), щоб сприяти сталому розвитку та глобальній конкурентоспроможності ЄС.

Сталий розвиток визначається як розвиток, який «відповідає потребам сьогодення без шкоди для здатності майбутніх поколінь задовольняти власні потреби». Основна мета політики територіальної згуртованості – сприяти збалансованому розподілу економічних та соціальних ресурсів між європейськими регіонами з пріоритетом територіального виміру. Це означає, що ресурси та можливості повинні бути рівномірно розподілені між регіонами та їх населенням. Для досягнення мети територіальної згуртованості необхідний інтегративний підхід до інших політик ЄС.

Основним ресурсом політики територіальної згуртованості ЄС є структурні фонди ЄС, які вважаються розподіленими для найбільш уразливих районів ЄС. Є два структурних фонди: Європейський фонд регіонального розвитку (ЄФРР) та Європейський соціальний фонд (ЕСФ). ЄФРР призначений для використання у створенні інфраструктури та виробничих інвестицій, що створюють робочі місця, і це головним чином для підприємств. ESF має на меті сприяти інтеграції безробітного населення в робоче життя за допомогою навчальних вимірювань.

На сьогодні найбільший обсяг фінансування регіональної політики присвячений регіонам, визначеним як менш розвинені. Це стосується найбільш розвинених регіонів Європи, чий валовий (регіональний) внутрішній продукт на особу становить менше 75% від середнього показника по ЄС. Сюди входять майже всі регіони нових країн-членів, більшість Південної Італії, Греції та Португалії, а також деякі регіони Сполученого Королівства та Іспанії.

Із додаванням нових країн-членів у 2004 та 2007 роках середній показник ВВП в ЄС впав. Як результат, деякі регіони «старих» країн-членів ЄС, які раніше мали право на фінансування в рамках мети "Конвергенція", перевищили межу 75%. Ці регіони отримали перехідну підтримку, яка «припиняється» протягом попереднього



Державна/наддержавна регіональна політика. Децентралізація

періоду фінансування 2007–2013 років. Регіони, які раніше були охоплені критеріями конвергенції, але перевищили поріг 75% навіть у межах ЄС-15, отримали підтримку "поетапного введення" через регіональну мету конкурентоспроможності та зайнятості.

Фінансування менш розвинених регіонів, як ціль конвергенції до нього, спрямоване на те, щоб постраждалі регіони могли наздогнати більш процвітаючі регіони ЄС, зменшивши тим самим економічну нерівність у межах Європейського Союзу. Приклади типів проєктів, що фінансуються в рамках цієї мети, включають вдосконалення базової інфраструктури, надання допомоги бізнесу, будівництво або модернізацію споруд очищення та очищення води та поліпшення доступу до високошвидкісних Інтернет-з'єднань. Проєкти регіональної політики в менш розвинених регіонах підтримуються трьома європейськими фондами: Європейським фондом регіонального розвитку (ЄФРР), Європейським соціальним фондом (ЄСФ) та Фондом згуртування.

Мета європейського територіального співробітництва спрямована на зменшення важливості кордонів у межах Європи - як між країнами, так і всередині них - шляхом покращення регіонального співробітництва, що передбачає три різні види співпраці: транскордонне, транснаціональне та міжрегіональне співробітництво. Ця мета на сьогодні є найменш важливою в чистому фінансовому плані, і становить лише 2,5% бюджету регіональної політики ЄС. Він фінансується виключно через ЄФРР.

Отже, з огляду на реалізацію євроінтеграційних орієнтирів України та впровадження Угоди про асоціацію України та ЄС необхідно врахувати складові Європейської політики зближення, що вимагає визначення пріоритетних напрямів, на яких буде зосереджено пряме фінансування регіональних проєктів розвитку, причому йдеться про функціональний вимір пріоритетів; встановлення чітких цілей регіональної політики та інструментів моніторингу їх досягнення; визначити супутні реформи, які необхідно здійснити для досягнення максимальної ефективності фінансування регіональних проєктів розвитку; координації в рамках єдиних регіональних стратегій розвитку виділення фінансових ресурсів декількома розпорядниками; спрощення процедури надання заявок, отримання та звітності за коштами, що спрямовуються на регіональні проєкти розвитку, без зниження ефективності контролю завдяки впровадженню складових електронного врядування; сприяння залученню місцевими громадами коштів європейських та інших міжнародних фондів; виділення в окремі пріоритетні напрями розвиток транскордонної співпраці та розширення участі України у макрорегіональних стратегіях, що здійснюються Євросоюзом.

Оскільки наша держава обмежена фінансовими ресурсами необхідно створити сприятливе середовище для розвитку регіонів. Для цього необхідні відповідні заходи, що здійснюються на рівні територіальних громад, та доповнені на загальнонаціональному рівні структурними реформами - лібералізація ринку праці,



Державна/наддержавна регіональна політика. Децентралізація

посилення територіальної та професійної мобільності робочої сили; дерегуляція та сприяння розвитку малого підприємництва; забезпечення повноти, якості та зниження витрат на отримання адміністративних послуг шляхом впровадження електронного врядування.

Список літературних джерел:

1. Наконечна К. В. Теоретико-прикладні аспекти структурних змін в сільськогосподарському виробництві. Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні питання економіки в забезпеченні цілей сталого розвитку», присвячена 65-річчю кафедри економіки підприємства ім. проф. І.Н. Романенка. 4 жовтня 2019 року, м. Київ. – с. 108-110.
2. Наконечна К. В. Світові тенденції структурних змін в сільськогосподарському виробництві. Монографія. К.: НУБіП України. –2019. –200 с.
3. Nakonechna K.V. Main aspects of improvement of the state support mechanism for agricultural production in Ukraine. Management mechanisms and development strategies of economic entities in conditions of institutional transformations of the global environment: collective monograph/edited by M. Bezpartochnyi. Management mechanisms and development strategies of economic entities in conditions of institutional transformations of the global environment: collective monograph/edited by M. Bezpartochnyi. Volume 2, ISMA University. – Riga: 2019pp. – 275-283.
4. Нова регіональна політика для нової України: Аналітична доповідь (Скорочена версія). – К., Інститут суспільно-економічних досліджень. – 2017. –36 с.

Поліщук Є.А., д.е.н., професор
Василишен Ю. В., к.е.н., доцент
ДВНЗ «Київський національний
економічний університет ім. В. Гетьмана»

ОГЛЯД ДІЯЛЬНОСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ФОНДУ ДЛЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ ЄС В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ SMART-СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

Регіональна інноваційна політика Європейського Союзу заснована сьогодні на підході смарт-спеціалізації і сфокусована на декількох основних тематичних напрямках: агропромислового розвитку, енергетичному розвитку та промисловій модернізації. З огляду на реалізацію положень концепції смарт-спеціалізації на сучасному етапі спільна аграрна політика ЄС поступово трансформується в агропромислову політику і націлена на виконання таких завдань:

- підтримка фермерів та підвищення продуктивності сільського господарства і забезпечення стабільного постачання доступної їжі;